

1^ο ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

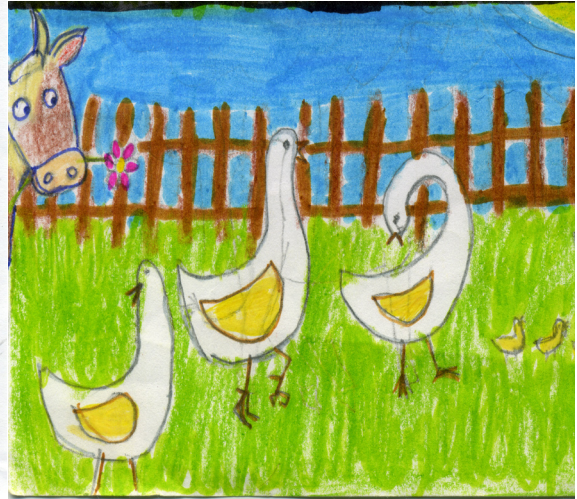
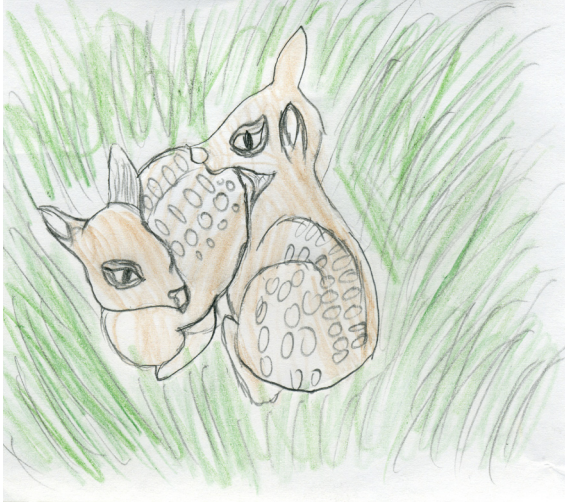

Η Βιολογία στη θυμοσοφία του λαού
Παροιμίες

Σχ. Έτος 2011-2012

Η βιολογία είναι η επιστήμη της ζωής. Αντικείμενό της είναι τα γνωρίσματα και η συμπεριφορά των οργανισμών και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους και με το περιβάλλον. Η παροιμία είναι ένα σύντομο απόφθεγμα, το οποίο εκφράζει ως επί το πλείστον με τρόπο αλληγορικό ή σκωπτικό, αλήθειες που αποτελούν απόσταγμα μακράς πείρας. Κατά τον ορισμό του Αριστοτέλη, οι παροιμίες «μεταφοραί απ' είδους επ' είδός εισί», δηλαδή παρομοιώσεις οι οποίες γίνονται από όλους αποδεκτές. Οι παροιμίες αντλούν τις παρομοιώσεις αυτές από τον φυσικό κόσμο και από τον ζωικό και ανθρώπινο βίο. Μέσα από τις παροιμίες για τα ζώα και τα φυτά αποτυπώνονται πολλά βιολογικά χαρακτηριστικά που αφορούν στη ζωή τους και στην οικολογία τους.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Βιολογίας Α Τάξης και στο Κεφάλαιο αλληλεπιδράσεις και προσαρμογές των οργανισμών, οι μαθητές συγκέντρωσαν σχετικές παροιμίες, ελληνικές και διεθνείς. Σκοπός της δραστηριότητας ήταν :

- Η εύκολη και ευχάριστη εξοικείωση των μικρών μαθητών με τον κόσμο της επιστήμης της Βιολογίας.

- Η κατανόηση του γεγονότος ότι η Βιολογία και οι θετικές επιστήμες εν γένει διατρέχουν όλους τους τομείς της ζωής μας και του περιβάλλοντος και μάλιστα διαπολιτισμικά και διαχρονικά.

Η επιβλέπουσα καθηγήτρια
Δρ Τραμπίδου Γεωργία

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Αθανασόπουλος Ιάσωνας, Α1
Ανάννα Μιάχ, Α2
Γκολφινόπουλος Θοδωρής, Α1
Δημητρόπουλου Χριστιάννα, Α1
Καλαθά Κατερίνα, Α1
Κυρίκου Ιωάννα, Α2.
Μπίτζιου Αλεξάνδρα, Α1
Ρογκάλσκα Τζέσικα, Α2.
Τσάκαλος Κων/νος, Α3
Τσεργά Φωτεινή, Α3.
Τυρλή Κορίνα + Φοίβος Τυρλής, Α3

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Αργύρη Ελευθερία Α1
Ανάννα Μιάχ, Α1
Ιατρίδη Άννα -Μαρία Α1
Καραγιάννης Θανάσης, Α1
Κοντούλη Αθηνά, Α1
Κυρίκου Ιωάννα, Α2
Λιαρμακόπουλος Αριστοτέλης, Α2
Πουρνάρα Ελένη, Α2
Ρογκάλσκα Τζέσικα, Α3
Ραντίνη Στέλλα, Α2
Τσεργά Φωτεινή-Αμαλία, Α3

ΦΥΤΑ

Αγάλι αγάλι γίνεται η αγουρίδα μέλι.
Απ' αγκάθι βγαίνει ρόδο κι από ρόδο αγκάθι.
Βάλε ελιά για τα παιδιά σου και μηλιά για την κοιλιά σου.
Βασιλικός κι αν μαραθεί τη μυρωδιά την έχει.
Βασιλικός στη γειτονιά κι αγκάθι μες στο σπίτι.
Κοντά στα ξερά καίγονται και τα χλωρά.
Κοντά στο βασιλικό ποτίζεται κι η γλάστρα.
Μάζευε και ας είν' και ρόγες.
Σιένται οι κολοκύθες σιένται και οι βελόνες.
Το καρπούζι και ο άνθρωπος δεν φαίνονται απ' έξω.
Το μήλο κάτω από τη μηλιά θα πέσει.
Τράβηξε της ελιάς τα βάσανα.

ΟΙΚΟΣΙΤΑ ΖΩΑ

Αν μάθει ο γάιδαρος βιολί και το άλογο λαούτο, τότε θα βάλεις κι εσύ μυαλό με το κεφάλι τούτο.

Αν πέσει ανάσκελα ο γάιδαρος θεό δεν αντικρίζει.

Άνθρωπο από σπίτι και σκύλο από μαντρί.

Αντίς να βογκάει το βόδι, βογκάει το αμάξι.

Απ' τον κόκορα «ώρα» θα ακούσεις.

Από πού πήδησε η κατσίκα θα περάσει και το κατσικάκι.

Αρνί που βλέπει ο Θεός, ο λύκος δεν το τρώει.

Άσπρος σκύλος – μαύρος σκύλος, όλοι μια γενιά.

Βρήκε την αγελάδα κι αρμέγει.

Γάτα που κοιμάται ποντικούς δεν πιάνει.

Γέρικο άλογο καινούργια περπατησιά δε βάνει.

Για να μη φάει ο γάτος το ψωμί, τρώει ο ποντικός τα ρούχα.

Δαγκώνει σαν λυσσασμένο σκυλί

Δεν ξυπνάει το χωριό αν δεν ακούσει πετεινό.

Δυο γάιδαροι μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα

Εγέρασαν οι γάτοι και

περιπαίζουν τους οι ποντικοί.

Εκεί που τρώει το σκυλί εκεί και

θα γαβγίσει.

Έφερε η γάτα τον ποντικό για μάρτυρα.

Έχει υπομονή γαϊδάρου.

Η γάτα θα φάει ψάρια αλλά δεν θα βρέξει τα πόδια της.

Η γάτα κι αν εγέρασε τα νύχια που είχε τάχει.

Η κατάρρα είναι γαϊδάρρα και πάει στο νοικοκύρη.

Η περιέργεια σκοτώνει τη γάτα

Θέλει και το γουρουνάκι κουδούνι.

Κάθε κόκορας στη γειτονιά του λαλάει.

Κακό σκυλί ψόφο δεν έχει.

Κάλιο γαϊδουρόδενο, παρά γαϊδουρογύρευε.

Κάλλιο μια μέρα κόκορας παρά πέντε μέρες κότα.

Καλπάζει σαν άλογο.

Κατά το ζώο και το φόρτωμα.

Κι αλευρωμένος να' ναι ο ποντικός, η γάτα τον γνωρίζει.

Λείπει ο γάτος χορεύουν τα ποντίκια.

Μαθημένο είναι τ' αρνί να του παίρνουν το μαλλί.

Μαλώνουν σαν τα κοκόρια

Μαλώνουν σαν το σκύλο με τη γάτα.
 Μην μετράς τις κότρες σου προτού βγουν απ' το αβγό.
 Μήτ' ο σκύλος τρώει το άχυρο μήτε το γάιδαρο αφήνει.
 Μπορείς να οδηγήσεις το άλογο σου στο νερό αλλά δεν μπορείς να το
 αναγκάσεις να πιεί.
 Να κουρέψουμε τη γάτα και να
 φτιάξουμε μια κάπα.
 Να φυλάγεσαι απ' το ακίνητο νερό,
 το ακίνητο σκυλί, τον ακίνητο εχθρό
 Ο γάιδαρος πάντα γάιδαρος κι ας
 φορεί και σέλα.
 Ο γάτος κι αν εγέρασε τα νύχια
 που'χε τάχει.
 Ο σκύλος στην πόρτα του γαβγίζει
 Όλα τα γουρούνια μια μύτη έχουνε.
 Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα τον τρώνε οι κότρες
 Όπου λαλούν πολλοί κοκόροι αργεί να ξημερώσει.
 Όταν λείπει η γάτα χορεύουν τα ποντίκια.
 Ούτε γάτα ούτε ζημιά.
 Πίνει η κότα το νερό, κοιτάει και τον ουρανό.
 Πολλά γαϊδούρια λύκος τα τρώει.
 Ρωτάει το γάιδαρο αν θέλει το σαμάρι.
 Σκυλί που γαβγίζει μην το φοβάσαι.
 Τα ζώα μου αργά
 Τα κουκουλώνει σαν τη γάτα.
 Το βουβάλι κι αν επέσει πάλι αξίζει ένα βόιδι.
 Το γουρούνι και τη μύτη του να κόψεις εκείνο πάλι θα σκαλίζει.
 Το λέω στο σκύλο μου και ο σκύλος στην ουρά του.
 Φτωχό τ' αρνί πλατιά ουρά.

ΑΓΡΙΑ ΖΩΑ

Αλεπού που κοιμάται κότες δεν πιάνει.
 Άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της
 κουκουβάγιας.
 Αν άκουγε ο Θεός τον κόρακα, όλοι οι
 γάιδαροι θα ψοφούσαν.
 Αν το κοράκι έχεις οδηγό, μόνο σε
 ψοφίμι θα σε πάει.
 Αντί για λαγό έβγαλε αρκούδα.
 Άπιαστα πουλιά, χίλια στον παρά.
 Από γίγαντα δανείσου κι από αλεπού
 αλαργίσου.
 Από τον κόρακα «κρα» θ' ακούσεις.
 Αρνί που βλέπει ο θεός, ο λύκος δεν το
 τρώει.
 Αυτός που καβαλικεύει ένα τίγρη,
 φοβάται να κατέβει κάτω.
 Βάλανε την αλεπού τις κότες να φυλάει.
 Βάλανε το λύκο να φυλάει το μαντρί.

Βγαίνουν σαν τα σαλιγκάρια μετά τη βροχή.

Γλίτωσα από το στόμα του λύκου

Γυρεύει ψύλλους στ' άχυρα.

Δύο λαγούς αν κυνηγάς κι οι δύο

θε να σου φύγουν

Δώδεκα η αλεπού, δεκατρία τ'

αλεπόπουλο.

Έβαλαν το λύκο να φυλάει τα πρόβατα.

Έγινε λαγός.

Εδιώξαμε την αλεπού και μπήκε το lionτάρι.

Έκανες το λύκο φίλο, βάστα και κομμάτι ξύλο.

Ένα κοράκι βρίσκεται πάντα

κοντά σε ένα άλλο κοράκι.

Ένα πουλί στο χέρι αξίζει δύο στο δάσος.

Ένα χελιδόνι δεν φέρνει την άνοιξη.

Ένας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη.

Εύκολο τ' ανέβα του λαγού, σκουντουφλουτό κατέβα.

Η αλεπού έχει την ακοή κι ο λύκος τρώει τ' αρνιά.

Η αλεπού μ' ακρίδες δεν χορταίνει.

Η αλεπού σαν γεράσει γίνεται καλόγρια.

Η παλιά αλεπού στην παγίδα δεν πιάνεται.

Η πείνα σπρώχνει το λύκο έξω από το δάσος.

Θα μας στοιχίσει ο κούκος αηδόνι.

Κάθε πράγμα στον καιρό του κι ο κολιός τον Αύγουστο.

Κάλιο ελεύθερο πουλί παρά lionτάρι στο κλουβί.

Κάνει σαν ψάρι έξω από το νερό

Κάνει τον ψόφιο κοριό.

Κολυμπάει σαν δελφίνι

Κόρακας κοράκου μάτι δε βγάζει.

Κουβεντούλα κουβεντούλα τρώει ο λύκος τη Βιτούλα.

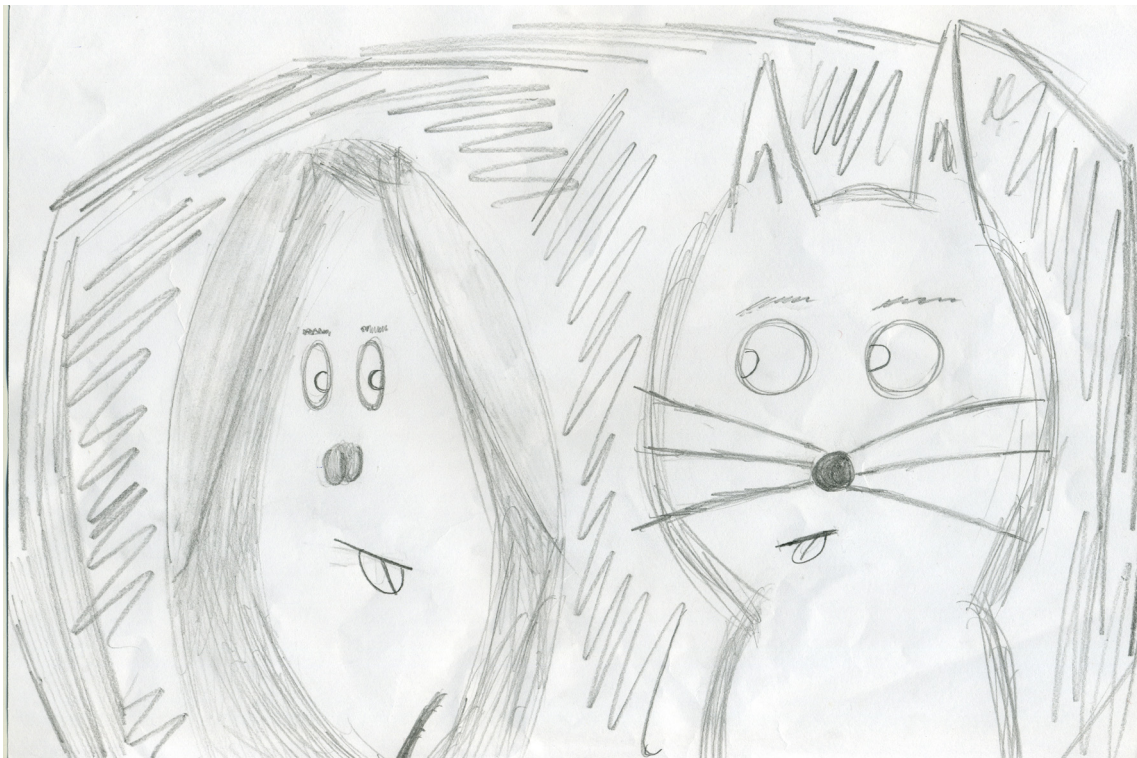
Λαγός τη φτέρη κούναγε κακό του κεφαλιού του.

Μας έκανε το τζίτζικα, αηδόνι.

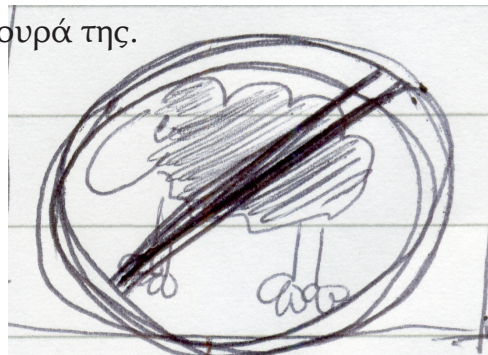
Μη σε γελάει ο βάτραχος ή το
χελιδονάκι, αν δεν λαλήσει ο τζίτζικας
δεν είν' καλοκαιράκι.
Νηστικό αρκούδι δεν χορεύει.
Ο λαγός κι αν κρύβεται
τα αφτιά του φαίνονται.
Ο λύκος δε βρωμίζει τη φωλιά του.
Ο λύκος έχει τ' όνομα
κι η αλεπού τη χάρη
Ο λύκος έχει χοντρό το λαιμό του,
γιατί φροντίζει μοναχός του.
Ο λύκος και αν εγέρασε κι άσπρισε το
μαλλί του ούτε τη γνώμη άλλαξε ούτε την κεφαλή του.
Ο λύκος στην αντάρα φαίνεται.
Οι αετοί δεν κυνηγούν μύγες.
Όλα τα πουλιά πάν' κι έρχονται κι ο σπουργίτης αναμένει.
Όποιος τα φίδια κυνηγά, φίδι θα τον δαγκώσει, και όποιος τον κίνδυνο
αγαπά, αυτός θα τον σκοτώσει.
Όπου υπάρχουν μέλισσες, υπάρχει το μέλι.
Όσα δεν φτάνει η αλεπού τα κάνει κρεμαστάρια.
Όταν ακούς την αρκούδα στου γείτονα την αυλή, καρτέρα τη στη δική σου.
Ουρλιάζει ο λύκος μπάτι στα ουρμάνια.
Πάει ανάποδα σαν τον κάβουρα.
Παλιά αλεπού στην παγίδα δεν πιάνεται.

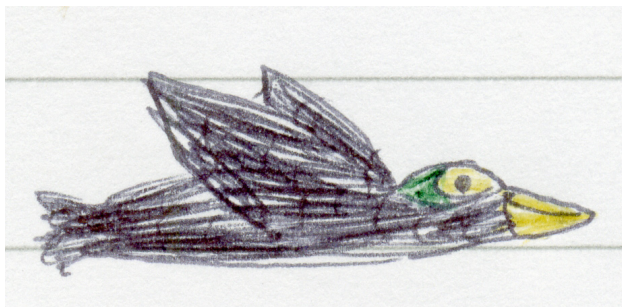

Πιάστηκε σαν τον ποντικό στη φάκα.
 Πονηρός σαν αλεπού.
 Ποντικός σε τρύπα δε χωρεί και
 κολοκύθα σέρνει.
 Τα γηρατειά του αετού διαρκούν όσο η
 νιότη του σπουργιτιού.
 Τα σκυλιά τρώγονται κι ο λύκος τρώει
 τα πρόβατα.
 Τα ψάρια και οι φιλοξενούμενοι
 βρωμάνε σε τρεις μέρες.

Τα ωραία φτερά κάνουν ωραία πουλιά.
 Τζιτζικας ελάλησε πάρτε τα δρεπάνια σας.
 Την αλεπού ορίζουν κι η αλεπού ορίζει την ουρά της.
 Τι γυρεύει η αλεπού στο παζάρι.
 Το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται.
 Το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό.
 Το πρωινό πουλί πιάνει το σκουλήκι
 Το ψάρι από το κεφάλι βρωμάει.
 Του τεμπέλη το άλογο το τρώει ο λύκος.
 Τρέχει σαν το λαγό.

Φύλα φίδι το χειμώνα να σε φάει το καλοκαίρι.
Χελιδόνη γύρισε, καλοκαίρι μύρισε.
Χόρτασε η ψείρα και βγήκε στο γιακά.

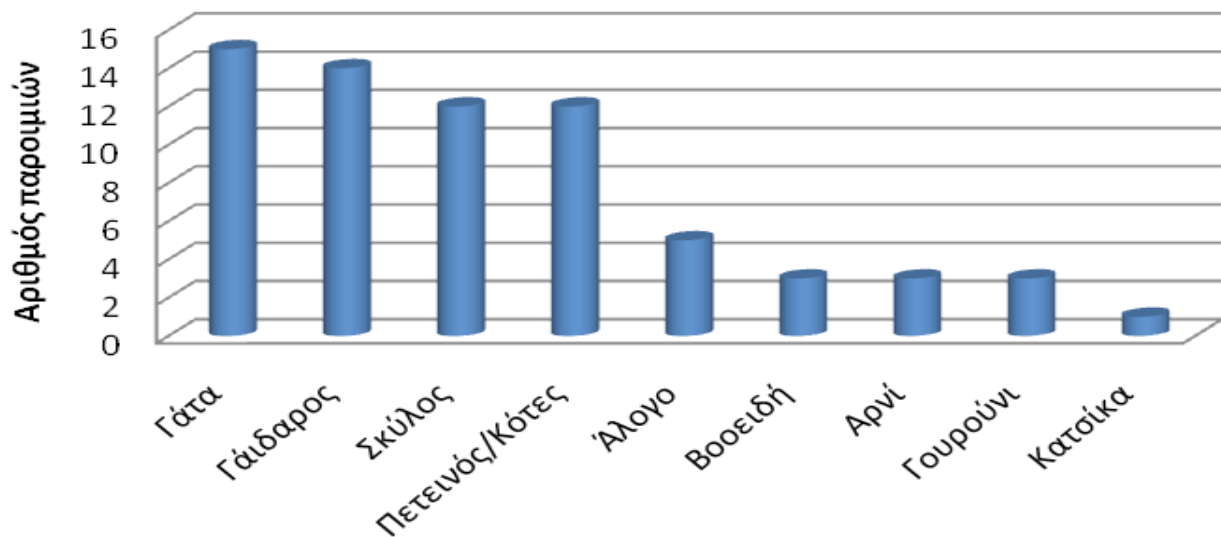

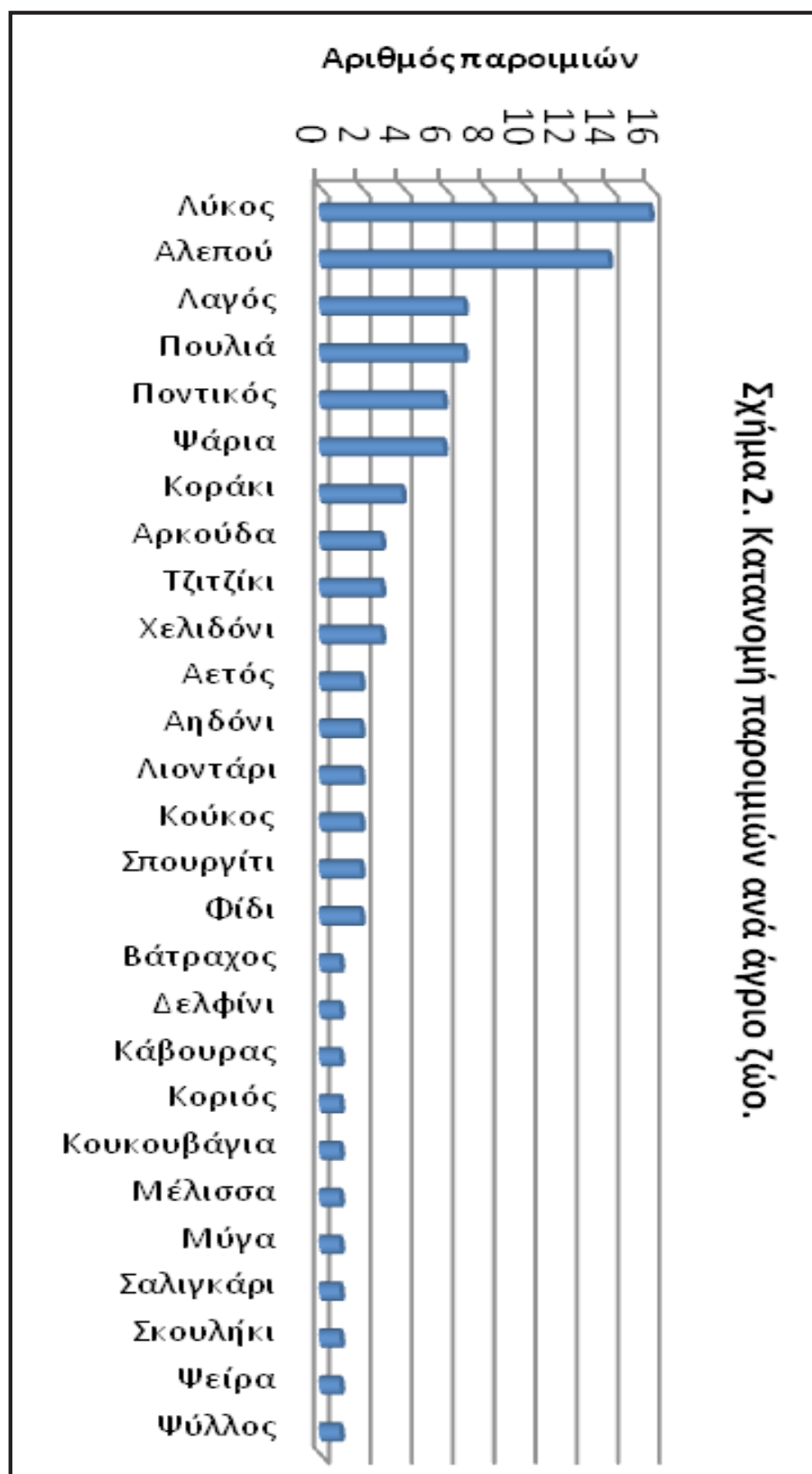
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ ΑΝΑ ΖΩΟ

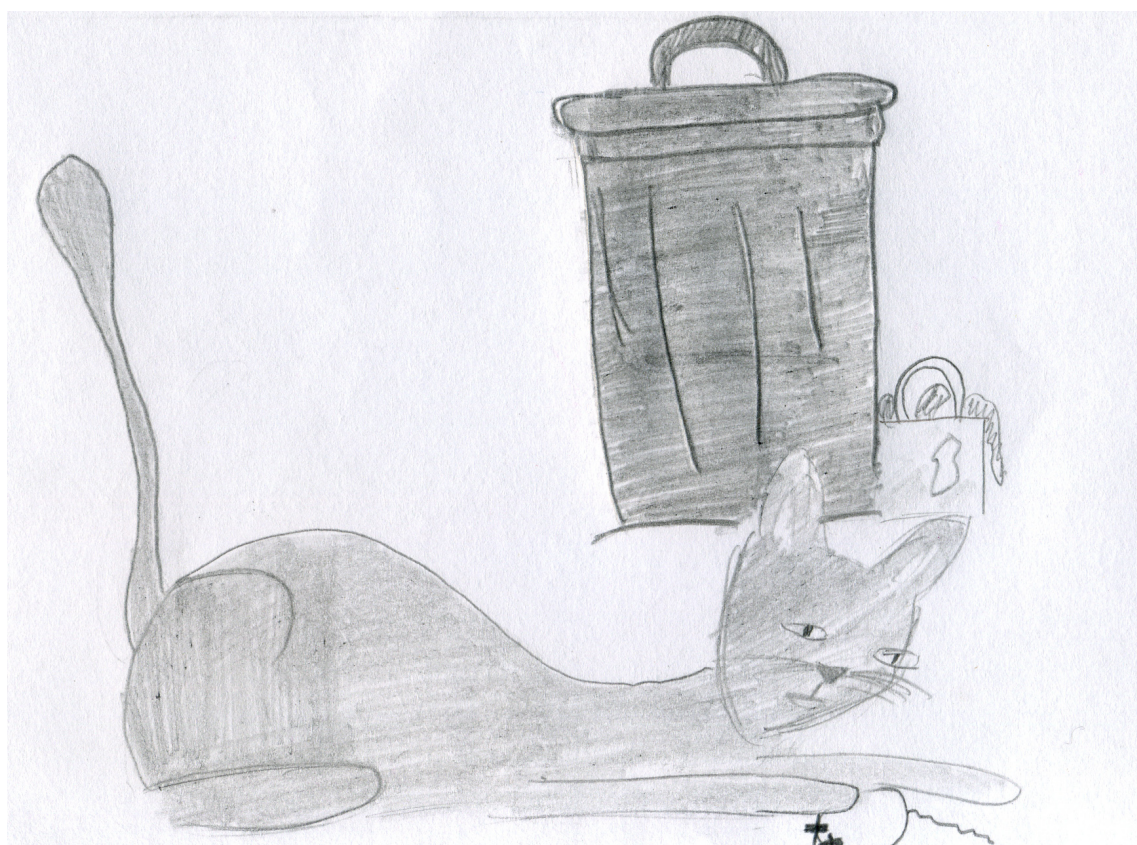
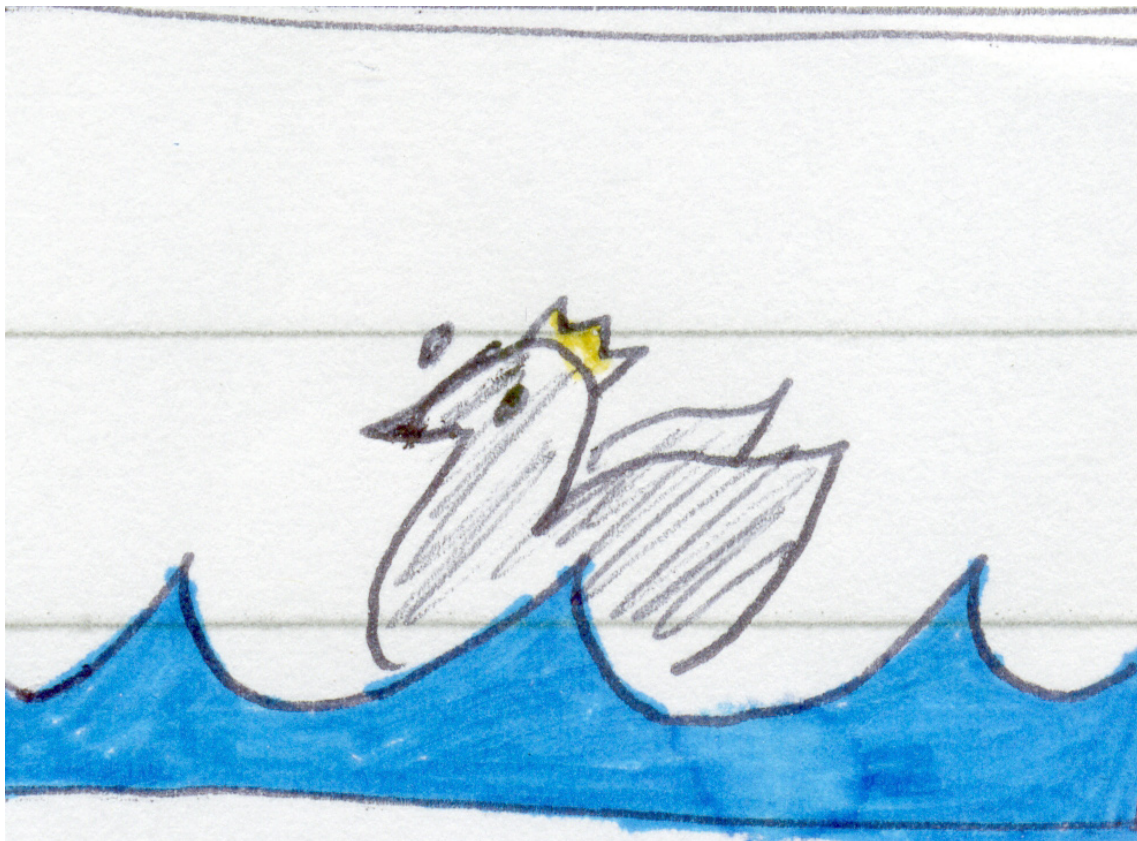
Συγκρίνοντας τον αριθμό των παροιμιών που συλλέχθηκαν για φυτά, οικόσιτα ζώα και άγρια ζώα παρατηρούμε ότι υπάρχουν περισσότερες παροιμίες για άγρια ζώα απ' ότι για οικόσιτα και σαφώς λιγότερες για φυτά. Το γεγονός αυτό πιθανόν να αποδίδεται στο ότι τα άγρια ζώα παρουσιάζουν πιο πολλά χαρακτηριστικά αλληλεπίδρασης και προσαρμογών στο φυσικό περιβάλλον από τα οικόσιτα ζώα που έχουν ήδη προσαρμοσθεί στη συμβίωσή τους με τον άνθρωπο.

- Στα οικόσιτα ζώα επικρατούν οι παροιμίες για τη γάτα, σκύλο και γαίδαρο.
- Στα άγρια ζώα επικρατούν οι παροιμίες για το λύκο, την αλεπού, το λαγό και διάφορα πουλιά.

Σχήμα 1. Κατανομή παροιμιών ανά οικόσιτο ζώο.

Πηγές – www.dreamskindergarden.blogspot.com
www.paidika.gr
www.arctruos.com.gr
Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Larousse – Britannica 2007

